

Impact: Pa mor gymharol fawr yw'r effaith wrth ychwanegu gwerth cyhoeddus ar gyfer pobl Gwynn	10			Diwylliant y Cyngor							
	9				Gwasanaethau Cynllun Strategol y Cyngor	Rhaglen Arweinyddiaeth	Strategaeth ariannol				
	8		Y Drefn Craffu	Gwerthuso, Hyfforddi a Datblygu Staff Rheoli Perfformiad	Trefniadau Rheoli Risg		Côd Llywodraethu Lleol		Y Cyfansoddiad		
	7				Ymateb i Adroddiad Blynyddol yr Archwiliwr Allanol	Pwyllgor Archwilio Archwilio Mewnol Strategaeth Gaffael Cydraddoldeb	Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd	Protocol Cyswilt Aelod/Swyddog Côd Ymddygiad Aelodau	Côd Ymddygiad Swyddogion Polisi Gwrth-dwyll a Gwrthlygredd		
	6			Cyberthynas Aelodau	Hyfforddi a Datblygu Aelodau Y Drefn Gwynion		Côd Ymarfer Canu'r Gloch Y Pwyllgor Safonau	Cydraddoldeb	Protocolau Swyddogion Statudol	Tafleni Penderfyniad	
	5								Datganiad o'r Cyfrifon		
	4										
	3										
	2										
	1										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Effeithiolrwydd: Pa mor dda mae'r trefniadau presennol yn ein cynorthwyo i gyflawni i bobl Gwynedd

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Diwylliant y Cyngor	10	Ein gwerthoedd sydd yn diffinio diwylliant y Cyngor, ar gyfer aelodau a staff. Mae'r gwerthoedd wedi eu sefydlu ers peth amser bellach. O gael y diwylliant yn iawn, mae modd i hynny orchafu popeth arall sy'n effeithio ar ein gallu i gyflawni.	4	<p>Datblygwyd Gwerthod y Cyngor trwy waith gyda'r Colegau Rheolwyr, ac mae gwerthoedd y Cyngor wedi eu nodi ar gerbydau, llythyrau ac arwyddion yn swyddfeydd.</p> <p>Adroddwyd yn y gorffennol mai prin yw'r dystiolaeth fod ein staff ac aelodau yn byw y gwerthoedd hyn ac mae tystiolaeth – o adolygiadau system – yn dangos nad yw'r Gwerthoedd wedi treiddio go iawn, i olygu gwell gwasanaeth i bobl Gwynedd.</p> <p>Fodd bynnag, mae gwaith Ffordd Gwynedd eisoes wedi dechrau mewn 6 lleoliad gwaith o fewn y Cyngor gyda gwaith sylweddol pellach yn mynd ymlaen i geisio treiddio newid mewn diwylliant trwy'r Cyngor.</p> <p>Mae yna arwyddion parhaus bellach fod y gwerthoedd sydd ynghlwm â Ffordd Gwynedd yn gwreiddio yn y sgysiau sy'n codi o fewn y Cyngor. Mae'r cynnydd cyson yma yn golygu y gallwn gynyddu'r sgôr.</p>
Gwasanaethau Cyhoeddus Integredig	9	Mae parodrwydd cyrff sector gyhoeddus, gan gynnwys Cyngor Gwynedd, cynhorau unedol eraill cyfagos, yr Heddlu, y Bwrdd Iechyd ac eraill i gydweithredu er mwyn darparu gwasanaethau cyhoeddus ar y cyd am gael effaith sylweddol, weladwy i Bobl Gwynedd.	5	<p>Mae Uned Partneriaethau wedi ei sefydlu gyda Cyngor Sir Ynys Môn, ac mae'r Cyngor ymysg y cyrff sydd wedi arwyddo Datganiad o Fwriad sydd wedi ei gytuno gyda'r Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr ar gyfer gwasanaeth integredig.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cydnabod fod gwaith eto i'w wneud i ddatblygu'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol, ond mae Cynllun wedi ei ddatblygu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ac mae adolygiad gan Swyddfa Archwilio Cymru yn 2015 wedi adrodd fod y Bwrdd yn symud i'r cyfeiriad cywir.</p> <p>Yn ogystal â hyn, mae gwaith adolygiad system yn y maes Gofal, sy'n cynnwys cydweithio agos gyda rhanddeiliaid o gyrff allanol, yn dangos arwyddion addawol. Mae yna waith wedi digwydd i adnabod cynlluniau y dylid eu comisiynu ar gyfer y dyfodol ac hefyd i ddechrau paratoi ar gyfer y newid i drefn Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.</p>
Cynllun Strategol y Cyngor	9	Dyma'r datganiad lefel uchel sy'n amlinellu'r hyn y mae'r Cyngor am anelu i'w gyflawni yn ystod oes y Cyngor presennol.	6	Mae'r Cynllun Strategol yn ganllaw pwysig er mwyn cyflawni ar ran Pobl Gwynedd. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi adnabod gwelliannau yn y ffordd y mae'r Cyngor yn darparu ei wasanaethau. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod fod natur y Cynllun presennol yn golygu nad ydi hi'n hawdd dehongli ohono beth yw gwaith craidd y Cyngor. Mae'r Cynllun ar ei ffurf bresennol yn gatalog o'r pethau sydd angen eu newid o fewn y Cyngor ac yn ardal Gwynedd, yn hytrach na chynllun busnes ar gyfer yr Awdurdod. Mae yna waith yn mynd ymlaen i weld sut y gellir newid hyn gyda golwg ar newid yn ystod 2016.

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Strategaeth ariannol	9	Y Strategaeth Ariannol sy'n gosod cyd-destun allweddol ar gyfer popeth y mae'r Cyngor am ei wneud. Mae'r rhagolygon ariannol ar gyfer y Cyngor yn awgrymu y bydd rhaid darganfod arbedion sylweddol yn y blynyddoedd nesaf. Y Strategaeth Ariannol sydd yn gosod allan sut y byddwn yn gwireddu hyn, ac felly mae'n ddatganiad hollbwysig, sydd yn amlinellu sut y bydd y Cyngor yn delio â'r sefyllfa.	8	Mae'r Strategaeth wedi cael ei ganmol gan Swyddfa Archwilio Cymru, mewn asesiad blaenorol, fel enghraifft o gynllunio cadarn. Gwelwyd eto yn Rhagfyr 2015 fod y rhagolygon a wnaed yn y Strategaeth Ariannol wedi bod yn agos iawn i'w lle. Fodd bynnag, mae angen bod yn ymwybodol fod y Strategaeth, er ei fod yn seiliedig ar yr wybodaeth orau sydd ar gael, hefyd yn ddarostyngedig i newidiadau nad ydym yn ymwybodol ohonynt eto.
Ymgysylltu	9	Mae ymgysylltu'n glir gyda Pobl Gwynedd, er mwyn sefydlu cyfathrebu clir a cael wir ddealltwriaeth o'u anghenion, yn un o elfennau pwysicaf o'r trefniadau llywodraethu.	5	Roedd y Strategaeth Ymgysylltu a fabwysiadwyd gan y Cabinet ar 28 Ionawr 2014 yn ganlyniad i hunan asesiad oedd yn amlgu nad oedd trefniadau ymgysylltu'r Cyngor cystal ag y dylent fod ar gyfer yr hinsawdd newydd sydd o'n blaenau. Yng nghyd-destun yr hinsawdd yma, mae Her Gwynedd, sef cynllun i drafod y sefyllfa ariannol gyda trigolion Gwynedd, wedi cael blaenoriaeth yn y flwyddyn ddiwethaf, a felly nid yw rhannau eraill y Strategaeth wedi symud ymlaen fel a ddisgwyliwyd. Serch hynny, dengys dadansoddiad y Grwp Ymgysylltu fod yr ymarferiad Her Gwynedd wedi bod yn hynod o lwyddianus gan ddenu ymateb gan dros 2,000 o drigolion Gwynedd fydd yn ein galluogi i wneud penderfyniadau rhesymegol o ran blaenoriaethau i'r dyfodol yng ngholeuni barn y bobl yr ydym yn eu gwasanaethu. Tra bod angen sicrhau ein bod yn treiddio'r ymarfer da yma ymysg holl adrannau'r Cyngor mae'r sgôr bellach yn adlewyrchu'r gwelliant a welwyd yn y maes yma o gofio Her Gwynedd a'r gwaith a wnaed ym maes Gwastraff yn benodol.
Rhaglen Arweinyddiaeth	9	Mae Arweinyddiaeth yn gosod y safon y mae pob aelod a gweithiwr yn y Cyngor yn ei ddilyn. Mae ei impact, felly, yn enfawr – gall Arweinyddiaeth dda oresgyn popeth arall, tra gallai Arweinyddiaeth wael ddistrywio'r hyn y mae'r Cyngor yn ceisio ei gyflawni. Hwn sy'n gwreiddio diwylliant y Cyngor.	7	Mae yna dystiolaeth fod sgiliau Arweinyddiaeth o fewn y Cyngor wedi gwella ar ôl i'r Cyngor fuddsoddi mewn hyfforddiant arweinyddiaeth ar gyfer ei Uwch Swyddogion ac aelodau. Fodd bynnag dengys hunan asesiad Ffordd Gwynedd fod yr angen yn parhau i fynd â hyn nawr i'r haen nesaf, gan sicrhau fod holl arweinyddiaeth y Cyngor yn un wrth arddel egwyddorion Ffordd Gwynedd os yw am fod yn llwyddiant. Mae'r gwaith o wneud hynny yn parhau fel rhan o Gynllun Strategol y Cyngor ond nid yw eto wedi cyrraedd pen ei daith.

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Llywodraethu Gwybodaeth	9	Mae bod â'r wybodaeth gywir yn hanfodol os yw'r Cyngor am ddarparu'r gwasanaethau cywir i'r pobl gywir yn y ffordd gywir. Mae angen i'r wybodaeth sy'n cael ei gasglu a'i gadw fod yn gyfredol a pherthnasol, nid yn unig er mwyn cydymffurfio â Deddf Diogelu Data ond hefyd er mwyn sicrhau fod y gwasanaethau yr ydym yn eu darparu yn rhai sy'n gwneud y pethau iawn. Llywodraethu Gwybodaeth dda yw sylfaen penderfyniadau da.	5	<p>Er gwaethaf ymdrechion i wella trefniadau Llywodraethu Gwybodaeth, mae'r Cyngor yn parhau i gadw llawer iawn o wybodaeth, ac mae angen parhau i weithio i sicrhau nad yw'n cynnal mwy o ddata na'r hyn sydd ei angen. Nid oes tystiolaeth fod y Cyngor, ar y cyfan, wedi gwella ei allu i ddefnyddio ei wybodaeth yn briodol er mwyn gwneud penderfyniadau mor effeithiol ag y gallai. Disgwylir y bydd y prosiect i gyflwyno system EDRMS yn cyfrannu at welliant arwyddocaol yn hyn.</p> <p>Bu achlysuron yn ystod 2014/15 lle bu methiant ar ran y Cyngor i ddiogelu'r wybodaeth bersonol oedd yn ei feddiant fel a ddisgwylir, a ddangosodd fod ein trefniadau yn llai effeithiol nag a feddylwyd ar adeg cynnal asesiad 2014. Mae hyn wedi amlygu'r angen i ail hyfforddi staff yn briodol am egwyddorion Diogelu Data, a gwella ymagweddian yn y maes. Mae'r gwaith yma yn parhau fel rhan o Gynllun Strategol y Cyngor, ac yn dangos cynnydd.</p>
Trefniadau rheoli risg	8	Mae ein trefniadau rheoli risg yn rhan annatod o drefniadau rheoli'r Awdurdod. Mae trefniadau rheoli risg cadarn, cywir a chymesur yn cefnogi arloesi, nid ei lesteirio.	5	<p>Mae trefniadau bellach yn eu lle er mwyn i bob adran gynnal cofrestr risg adrannol, ac mae cofrestrau traws-adrannol hefyd yn eu lle, gyda protocolau i'w cefnogi. Er hyn, mae treiddiad rheolaeth risg ymysg unedau busnes unigol yn anghyson, a'r canfyddiad gyffredinol yw fod rheoli risg yn rwystr i wireddu amcanion, yn hytrach na chymorth.</p> <p>Hefyd, heblaw am risgiau lechyd a Diogelwch, mae arbrofion systemau yn dangos nad yw'r holl weithlu yn ymwybodol o'r risgiau all lesteirio cyflawni i bobl Gwynedd ac yn eu perchnogi – mae rheoli risg yn dueddol o gael ei weld fel bod yn fater i Reolwyr.</p> <p>Mae gwaith sylweddol wedi ei gyflawni ym maes Cynllunio Argyfwng a Pharhad Gwasanaeth, er mwyn paratoi'r awdurdod yn well ar gyfer digwyddiadau anrhwngwladwy.</p> <p>Mae trefniadau i ymdrin â risgiau o gwmpas Trefniadau Diogelu Plant ac Oedolion yn parhau i dderbyn sylw, er mwyn cynnal y cynnydd a wnaed ers 2013.</p>
Y Côd Llywodraethu Lleol	8	Mae'r Côt Llywodraethu Lleol yn gonglfaen trefniadau llywodraethu'r Cyngor. Mae'n cwmpasu nifer fawr o'r elfennau sydd angen bod yn eu lle er mwyn 'r Cyngor allu gwireddu ar ran Pobl Gwynedd.	7	<p>Mae'r Côt Lleol, fel canolbwynt i holl elfennau unigol y fframwaith lywodraethu, yn gweithredu'n effeithiol wrth gyflawni ei amcanion. Dyma yw gwraidd ein hasesiad o drefniadau llywodraethu.</p> <p>Fodd bynnag, mae lle i'w adolygu'n fwy rheolaidd nag sydd wedi ei wneud yn y gorffennol, ond mae'r Pwyllgor Archwilio a'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn rhoi sylw i hyn.</p> <p>Cydnabyddir fod angen i symleiddio a rhesymoli'r côd, gan fod 31 pennawd yn ymddangos yn ormodol.</p>

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Y Cyfansoddiad	8	Fel y canllaw swyddogol o'r ffordd y mae'r Cyngor yn gweithredu, mae'n anorod fod y Cyfansoddiad, o ddiffiniad, yn cael impact arwyddocaol ar y ffordd y mae'r Cyngor yn cyflawni ar ran Pobl Gwynedd.	9	<p>Mae'r Cyfansoddiad wedi derbyn adolygiad cynhwysfawr gan Weithgor o'r Pwyllgor Archwilio yn ystod 2014, gyda'r Cyfansoddiad newydd wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor yng Ngorffennaf 2014.</p> <p>Mae'r Cyfansoddiad yn destun adolygiad parhaus, ac mae trefniadau cadarn yn eu lle i'w gadw'n gyfredol.</p>
Rheoli Perfformiad	8	Dyma gyfundrefn cynllunio busnes a monitro perfformiad y Cyngor. Oherwydd hyn, mae effaith y gyfundrefn ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau ar ran Pobl Gwynedd yn allweddol.	4	<p>Adroddwyd yn 2014 fod hunan asesiad o'r gyfundrefn Cyflawni wedi dangos fod yna ddiffygion o hyd yn ein trefniadau gan gynnwys diffyg perchnogaeth go iawn gan unedau o fewn y Cyngor o'r wybodaeth perfformiad, a'i ddefnydd ar gyfer gwella, er fod y drefn wedi gwella ers blyneddau blaenorol.</p> <p>Dengys arbrofion systemau a'r hunan asesiad a wnaed ar gyfer Ffordd Gwynedd fod angen bod yn gliriach ynglŷn a beth sydd yn fesur perfformiad a beth sydd yn wybodaeth rheoli – nid yw hyn bob amser yn glir gan pawb.</p> <p>Adroddwyd yn Natganiad 2014 fod adolygiad ar y gweill er mwyn cysoni'r drefn gyda Ffordd Gwynedd. Mae'r adolygiad yma wedi cael ei gwblhau a gwaith ar waith i ledaenu dull newydd o sefydlu mesurau yn seiliedig ar bwrpas unedau, sydd wedi dechrau gwreiddio drwy bob gwasanaeth.</p>
Y Drefn Craffu	8	Y drefn craffu yw'r broses sydd yn ei lle i sicrhau fod Cabinet y Cyngor yn gweithredu ei bolisiau yn unol â'r haddewidion ac er lles Pobl Gwynedd. Mae felly'n rhan bwysig iawn o'r fframwaith lywodraethu.	3	<p>Adroddwyd yn Natganiad 2014 fod Strategaeth Craffu ddiwygiedig wedi ei baratoi ar ffurf drafft ac yn barod i'w gyhoeddi. Cyhoeddwyd y Strategaeth yn ystod 2014/15.</p> <p>Yn dilyn y gwelliant a adroddwyd yn 2014, gwelwyd rhai enghreifftiau pellach yn ystod 2014/15 o graffu yn cael effaith positif ar wasanaethau, ond mae yna dipyn o ffordd i fynd eto hyd nes y bydd craffu yn uchafu'r amcan hwnnw.</p> <p>Mae'r gwaith sydd wedi ei wneud yn ystod 2014/15 i ddefnyddio Craffu i'n cynorthwyo i osod cyfeiriad yn hytrach nag olsyllu ar ôl penderfyniad wedi gwella'r berthynas waith rhwng y Cabinet a'r swyddogaeth Craffu. Serch hynny, yn ystod y flwyddyn cafwyd adroddiad Archwiliwr Allanol yn nodi yn ei farn ef fod yna broblemau sylweddol gyda'r drefn o hyd, ac mae Adolygiad 360° mewnol y Cyngor hefyd wedi cadarnhau bod nifer o elfennau o fewn y drefn craffu sydd angen sylw pellach er mwyn eu gwella. Yn sgil hynny bydd y Pwyllgor Archwilio yn edrych ar ei gasgliadau ac yn sefydlu cynllun i wella'r sefyllfa.</p>

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Gwerthuso, Hyfforddi a Datblygu Staff	8	Er mwyn sicrhau fod y Cyngor mewn sefyllfa i ddarparu gwasanaethau sydd yn rhoi Pobl Gwynedd yn y canol bob amser, rhaid hyfforddi staff yn barhaus, gwerthuso eu perfformiad, a meithrin a datblygu ei dalent. Mae trefniadau hyfforddi staff yn ffordd bwysig o hybu a lledaenu meddylfryd Ffordd Gwynedd ar draws y Cyngor, ac wrth gwrs mae'n hollbwysig fod gan y Cyngor swyddogion sydd â'r sgiliau i gyflawni eu swyddi.	4	Mae trafferthion llenwi rhai swyddi uwch o fewn y Cyngor yn awgrymu fod angen gwella ein gallu i greu dilyniant ar gyfer uwch swyddi, o leiaf. Mae hyn wedi ei adnabod fel sail i ddatblygu talent fewnol. Mae'r drefn werthuso ffurfiol wedi ei rewi o fewn y Cyngor, tra bod adolygiad o'i gyfraniad a'i gyfraniad i ddiwylliant Ffordd Gwynedd dan ystyriaeth. Mae tystiolaeth a gasglwyd mewn cyfweiliadau gadael yn dangos fod llawer o swyddogion yn gwerthfawrogi'r hyfforddiant a'r datblygiad maent yn ei dderbyn gan y Cyngor. Yn ychwanegol i hyn, mae Grŵp Uwch Reolwyr wedi ei sefydlu ac am barhau, ac mae trefn 360° i benaethiaid ar y gweill.
Protocol cyswllt aelod/swyddog	7	Mae'n bwysig fod swyddogion ac aelodau yn gweithredu gyda'u gilydd i gyflawni ar ran Pobl Gwynedd, a hynny mewn modd sy'n dangos parch i'w gilydd. Dogfen yw'r Protocol yma sydd yn ffurfiol hyn ac yn gosod allan yn ysgrifenedig yr hyn a ddylai ddigwydd yn naturiol.	8	Mae awyryglch weithio dda, yn gyffredinol, rhwng swyddogion ac aelodau. Er fod materion yn codi'n achlysurol, mae'r protocol cyswllt aelod a swyddog yn gweithio'n effeithiol, ac nid oes achlysuron wedi codi sydd wedi achosi pryder yn y cyd-destun yma. Cynhaliwyd adolygiad gan y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn ystod 2014/15, a rhoddwyd Barn 'A' iddo, gan fod rheolaethau mewnol yn eu lle, a'u bod gweithio'n effeithiol.
Côd Ymddygiad Aelodau	7	Hwn yw'r Côt sydd yn ymgorffori'r gofynion statudol, deddfwriaeth ar aelodau'r Cyngor i mewn l'r Cyfansoddiad. Er ei fod felly'n ddogfen bwysig, nid yw ei effaith cymaint â'r diwylliant sy'n cael eu ymgorffori yn y Gwerthoedd.	8	Mae tystiolaeth fod y Côt Ymddygiad Aelodau wedi gweithredu'n effeithiol ar yr achlysuron prin hynny lle mae ymddygiad aelodau wedi syrthio'n is na'r hyn sy'n ddisgwyliedig.
Côt Ymddygiad Swyddogion	7	Hwn yw'r Côt sydd yn ymgorffori'r gofynion statudol, deddfwriaeth ar staff y Cyngor i mewn l'r Cyfansoddiad. Er ei fod felly'n ddogfen bwysig, nid yw ei effaith cymaint â'r diwylliant sy'n cael eu ymgorffori yn y Gwerthoedd.	9	Mae'r holl staff yn ymwybodol o'r gofynion ymddygiad sydd arnynt, ac mae hyn wedi ei gydlynw â threfniadau disgyblu'r Cyngor, petai ymddygiad yn syrthio yn is na'r safonau disgwyliedig.
Pwyllgor Archwilio	7	Mae Pwyllgor Archwilio yn cael ei gydnabod fel rhan bwysig o drefniadau llywodraethu'r Cyngor, gan fod yn gyfrifol am sicrhau eu bod yn gweithio'n effeithiol.	6	Mae Pwyllgor Archwilio Cyngor Gwynedd wedi ei sefydlu ers 1999, ac mae ganddo gylch gorchwyl cytunedig. Adroddwyd yn 2014 fod y Pwyllgor Archwilio yn effeithiol iawn yn gwireddu rhai o'r swyddogaethau y mae wedi ei arddel ers tro, ond mai parhau i ddatblygu y mae ei allu i ymdrin â chyfrifoldebau newydd a ddaeth i'w ran gyda Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Nid oes tystiolaeth i awgrymu fod y sefyllfa wedi newid yn sylweddol yn y flwyddyn ddiwethaf.
Polisi gwrth-dwyll a gwrthlygredd	7	Mabwysiadwyd y Polisi cyfredol yn Ionawr 2013. Mae'n amlinellu'n glir fod gan y Cyngor agwedd o beidio goddef twyll, ac mae'r Cynllun Ymateb I Dwyll yn amlinellu'r hyn y disgwylir i staff ei wneud os ydynt yn amau fod twyll yn digwydd.	9	Lle mae achosion o dwyll wedi eu darganfod gan swyddogion, mae camau priodol ac amserol wedi eu cymryd i ddelio â'r mater.

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Ymateb i adroddiad blynyddol yr Archwiliwr Allanol	7	Mae'r llythyr blynyddol yn derbyn sylw gan y Cyngor a'r cyfryngau lleol fel asesiad annibynnol o'r ffordd y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau ar ran Pobl Gwynedd.	5	<p>Tra bod yr adroddiad yn cynnwys beirniadaeth adeiladol, bydd y Cyngor yn ceisio gweithredu ar y materion a godir ond weithiau efallai fod yna wrthdaro rhwng ymdeimlad y Cyngor o beth ddylai gael sylw a rhai materion a godir yn y llythyr o ran yr ymdrech sydd ei angen ei roddi iddynt, a'r lefel risg y maent yn ei gynrychioli. Fodd bynnag, nid yw'r enghreifftiau yma yn niferus; nid oedd argymhellion yn yr adroddiad diweddaraf, ac mae'r negeseuon yn gyffredinol bositif.</p> <p>Mae'r sgôr effeithiolrwydd o 5 yn adlewyrchu'r oedi cyn derbyn y llythyr, sy'n golygu fod ei allu i gynorthwyo'r Cyngor i wella am fod yn llai effeithiol nag y gallai.</p>
Archwilio Mewnol	7	Caiff Archwilio Mewnol ei adnabod fel rhan allweddol o drefniadau llywodraethu'r awdurdod, oherwydd ei rôl yn cynnal asesiadau annibynnol o drefniadau llywodraethu, rheolaeth fewnol a rheoli risg y Cyngor.	6	Mae effeithiolrwydd y gyfundrefn Archwilio Mewnol dan adolygiad parhaus, ac er fod y gwasanaeth yn cwrrd â'r safonau proffesiynol yn unol â'r disgwyl, mae angen ystyried ymhellach os yw'n adolygu'r pethau cywir, ac os yw'r gweithredu mewn dull sydd yn gydnaws â Ffordd Gwynedd. Mae capasiti'r gwasanaeth wedi lleihau'n arwyddocaol ers 1 Ebrill 2015, i lawr o 10 i 7 swyddog llawn amser. Disgwylir y bydd mabwysiadu egwyddorion Ffordd Gwynedd yn sicrhau fod effeithiolrwydd y gwasanaeth yn cael ei gynnal, ond efallai y bydd peth gostyngiad yn y tymor byr.
Strategaeth Gaffael	7	Mae'r potensial i gael trefniadau caffael clir a chadarn yn gyfle i weithredu mewn ffordd mwy effeithlon sydd yn rhoi ffocws ar werth am arian	6	<p>Mae Strategaeth Gaffael yn ei le ers sawl blwyddyn, ond adroddwyd yn 2014 fod peth tystiolaeth nad yw ei egwyddorion yn treiddio yn gyson trwy'r Cyngor, ac fod lle i newid trefniadau i adlewyrchu ffyrdd newydd o weithio. Mewn ymateb i hyn, mae Prosiect Caffael ar y cyd gyda cynghorau Dinbych a Fflint wedi arwain at Strategaeth newydd fydd yn cael ei gyflwyno i'w graffu yn ystod 2015/16.</p> <p>Mae Rheolaeth Categori wedi cael ei gyflwyno yn ystod 2015/16. Mae wedi cael ei gyflwyno yn barod yn y maes Pobl, ond nid oes digon o gynnydd eto i godi'r sgôr.</p>
Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd	7	Adroddiad ôl-syllol yw hwn, er mwyn adrodd i'r cyhoedd ar lwyddiannau'r Cyngor yn y flwyddyn flaenorol, a'r hyn sydd angen sylw yn y blynyddoedd nesaf.	7	<p>Caiff Adroddiad Gwella'r Cyngor ei gyhoeddi'n flynyddol yn unol â'r amserlen ddisgwyliedig. Mae'r Adroddiad yn nodi fod y Cyngor wedi cyflawni'r dyletswyddau adrodd ar welliant sy'n ofynnol o dan y mesur, ond gallai gydymffurfio'n llawnach ag arweiniad gan Lywodraeth Cymru.</p> <p>Er fod hwn yn adroddiad sydd yn cyflawni ei bwrpas, mae'r risg yn parhau ei fod yn adroddiad sydd yn cael ei gynhyrchu er mwyn gwireddu gofynion statudol, yn hytrach nag er mwyn gwireddu'r nod o roi darlun cyflawn i Bobl Gwynedd. Mae gobaith y bydd yr adroddiad yn gwella wrth i ni wella ansawdd ein Cynllun Strategol.</p>

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Y Pwyllgor Safonau	6	Y Pwyllgor Safonau sydd yn dal aelodau i gyfrif am eu hymddygiad. Yn hynny o beth, mae'n gymorth wrth sicrhau fod aelodau'r Cyngor yn gweithredu yn anad dim er lles Pobl Gwynedd.	7	Mae'r Pwyllgor Safonau yn ei le ac yn gweithredu gyda Cylch Gorchwyl cytunedig. Mae cofnodion y Pwyllgor yn dangos ei fod yn edrych ar achosion penodol wrth ymgymryd â'i waith. Mae'r Pwyllgor ei hun hefyd wedi cynnal hunan asesiad. Mae'r Pwyllgor yn cyflawni ei rôl plismona yn dda, ond fod lle i wella ei weithgareddau hyrwyddo safonau da. Derbyniodd y Pwyllgor gyflwyniad ar ei rôl o fewn y gyfundrefn llywodraethu yn Hydref 2015.
Tafenni penderfyniad	6	Dyma yw'r dogfennau swyddogol sydd yn cofnodi fod penderfyniadau gweithredol y Cabinet - neu ei aelodau yn gweithredu'n unigol yn unol â'r Cynllun Dirprwyo - wedi eu gwneud mewn ffordd briodol, gyda mewnbwn y Swyddogion Statudol.	10	Mae'r Gwasanaeth Cefnogi'r Cabinet yn sicrhau fod pob taflen wedi ei llenwi'n briodol cyn gellir gweithredu ar benderfyniad, ac mae tafenni'n ymddangos yn amserol ar wefan y Cyngor. Nid oes unrhyw beth sydd angen ei wneud i wella eu heffeithiolrwydd, sy'n cyfiawnhau sgôr o 10.
Protocolau swyddogion statudol	6	Mae'r Swyddogion Statudol yn chwarae rôl allweddol wrth sicrhau fod y Cyngor yn gweithredu'n briodol ar ran Pobl Gwynedd. Mae protocolau yn eu lle er mwyn diogelu statws y swyddogion hyn yn nhrefniadau mewnol yr awdurdod.	9	Mae holl swyddogion statudol yn cadarnhau eu bod yn wedi gallu cyflawni eu dyletswyddau yn unol â'r disgwyl fel a osodwyd allan yn y protocolau.
Cydbertynas aelodau	6	Mae meithrin perthynas dda rhwng aelodau yn gymorth i sicrhau fod y Cyngor yn gweithio yn effeithiol. Fodd bynnag, oherwydd natur wleidyddol gynhenid y Cyngor, mae enghreifftiau o densiwn ac anghydwelid i'w ddisgwyl.	4	Mae yna rywffaint o dystiolaeth o densiwn yn bodoli yn y gorffennol rhwng aelodau wrth i'r trefniadau cabinet newydd gael eu gweithredu o fewn y Cyngor a'r newid rolar oedd yn gysylltiedig â hynny, a nid oes tystiolaeth i awgrymu fod y tensiynau hynny wedi diflannu gydag adroddiad diweddar yr Archiliwr Allanol ar Graffu yn atgyfnerthu'r neges honno. Serch hynny mae yna arwyddion fod y tensiynau yn dechrau lleihau. Mae tensiynau yn anrffod pa fydd unrhyw newidiadau arwyddocaol, ac i'w ddisgwyl.
Côd Ymarfer Canu'r Gloch	6	Mae'r drefn wedi ei rannu i holl swyddogion y Cyngor. Mae ymdrechion i gynnal ymwybyddiaeth yn parhau, ac mae'n cael ei weld fel arf pwysig i dynnu sylw i weithgaredd amhriodol, ond ychydig yw'r defnydd a wneir ac felly cyfyngedig yw ei impact ar drefniadau'r Cyngor.	7	Er mai ychydig o ddefnydd sydd wedi ei wneud o'r drefn, mae'r datganiadau hynny sydd wedi eu gwneud wedi bod yn destun ymchwiliadau trylwyr yn unol â'r Côd Ymarfer. Mae'r trefniadau wedi eu hadolygu'n ddiweddar gan SAC, fel rhan o adolygiad cenedlaethol. Mae tystiolaeth o'r adolygiad cenedlaethol, ac adolygiad o ymwybyddiaeth gan Archwilio Mewnol, wedi dangos fod y drefn yn effeithiol ar y cyfan, ac yn cyfiawnhau'r sgôr a roddwyd.

Polisiau, strategaethau, gweithdrefnau a phrosesau sydd, yn ôl y Côd Llywodraethu Lleol, yn cefnogi:	Impact mae'n ei gael ar ein gallu i gyflawni	Rheswm am y sgôr	Pa mor effeithiol yw yn ein helpu i gyflawni?	Rheswm am y sgôr
Hyfforddi a Datblygu Aelodau	6	Mae yna ddisgwyliad ar holl aelodau'r Cyngor gael eu hyfforddi a'u datblygu'n briodol er mwyn ymgymryd â'u dyletswyddau. Er hyn, cymharol gyfyngedig yw'r rhaglen hyfforddi wrth gyflwyno trefniadau sy'n rhoi Pobl Gwynedd yn y canol.	5	Mae camau wedi eu gwneud yn y cyfnod ers etholiad 2012 i lunio rhaglen i hyfforddi aelodau, gyda'r Gwasanaethau Democratiaid yn arwain ar y gwaith. Cyflwynwyd Cyfweiliadau Datblygu Personol yn ystod 2014/15, gydag 20 o aelodau wedi manteisio arnynt.
Y Drefn Gwynion	6	Mae cymryd cwynion o ddifrif, ac ymchwilio iddynt yn drwyadl, yn ffordd annatod o gyflawni ar gyfer Pobl Gwynedd, ac ymateb pan nad yw'n gwasanaethau wedi cwrdd â'r safonau disgwyledig.	5	Adroddwyd yn 2014 mai gwendid pennaf y drefn gwynion oedd diffyg trefniadau er mwyn caniatáu i'r Cyngor ddysgu gwersi o ymchwiliadau i gwynion. Yn ystod 2014/15 cyflwynwyd trefn newydd i fynd i'r afael yn benodol â hyn. Cyflwynwyd Trefn Gwynion Gorfforaethol newydd, a penodwyd Swyddog Gwella Gwasanaethau er mwyn sicrhau ein bod yn dysgu gwersi o gwynion, ac yn osgoi ailadrodd camgymeriadau.
Cydraddoldeb	7	Nod y Cyngor yw rhoi Pobl Gwynedd yng nghanol popeth yr ydym yn ei wneud. Mae trefniadau Cydraddoldeb priodol yn hanfodol er mwyn gwireddu hyn, oherwydd os nad oes Cydraddoldeb, o ddiffiniad ni fydd triniaeth gyson o'r holl drigolion. Fodd bynnag, mewn cyfnod o doriadau, gall yr ardrawiad ar rai carfannau fod yn fwy, a rhaid cynnal ymwybyddiaeth o hyn.	6	Er fod Cynllun Cydraddoldeb yn ei le, mae tystiolaeth nad ydi ymwybyddiaeth o gydraddoldeb wedi ei wreiddio fel y dylai, a'r meddylfryd wedi treiddio. Er enghraifft, nid oes tystiolaeth i ddangos fod y Cyngor yn meddwl am gynnal Aseidiad Impact Cydraddoldeb fel mater o drefn wrth wneud ei benderfyniadau. Bydd hyn yn derbyn sylw yn ein Cynllun Cydraddoldeb newydd.
Datganiad o'r cyfrifon	5	Y datganiad o'r cyfrifon yw'r ddogfen sydd yn hysbysu Pobl Gwynedd o'r defnydd y mae'r Cyngor wedi ei wneud o'i adnoddau. Fodd bynnag, gan ei fod y ddogfen mor anhylaw, er mwyn cwrdd â safonau cyfrifo rhyngwladol a chenedlaethol, cyfyngedig iawn yw'r impact mae'r ddogfen yma yn ei gael ar Bobl Gwynedd.	9	Mae'r Cyngor yn cyhoeddi ei ddatganiadau ariannol ar amser, ac wedi eu harchwilio'n ddiamod, pob blwyddyn. Pan mae'r archwiliwr allanol yn adnabod mater o bryder wrth adolygu'r cyfrifon mae'r Cyngor yn ymdrin â'r mater yn syth. Mae Llythyr Blyneddol yr Archwiliwr Penodedig yn tystiolaethu hyn. Derbyniodd Swyddfa Archwilio Cymru her i'r Cyfrifon yn 2015 gan un aelod o'r cyhoedd. Barn yr Archwilydd Penodedig oedd nad oedd unrhyw sail i ymchwilio ymhellach i'r cyfrifon.